

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Дрозда Олексія Юрійовича на дисертацію Думи Олени Олексіївни «Інституційний механізм забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Аналіз тексту дисертації, анотації та наукових публікацій, зарахованих за темою дисертації, дає підстави зробити висновок про актуальність теми, за якою виконано дисертацію, належний ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вагоме значення для науки і практики, а також про вирішення в дисертації вагомих проблем у сфері функціонування інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

1. Обрана автором дисертації тема для дослідження є дійсно актуальною, оскільки розкриває специфіку правового регулювання одного із найбільш пріоритетних для захисту економічних інтересів нашої країни напряму правоохоронної діяльності, що обумовлюється низкою зовнішніх та внутрішніх факторів в контексті впровадження в Україні адміністративної та податкової правових реформ. Діяльність спеціально уповноважених суб'єктів щодо виявлення, розшуку та управління активами, має здійснюватися із обов'язковим дотриманням нормативно визначеної процедури, що корелюється із вимогами ст. 1 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів». Водночас, слід констатувати, що існуюча на сьогодні модель інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними протиправним шляхом, не показує належного рівня ефективності та вимагає пошуку шляхів її удосконалення, що визначає теоретичну та практичну цінність здійсненого О.О. Думою наукового дослідження.

Проведене дослідження О.О. Думою носить комплексний характер і присвячене поглибленню знань та наукових підходів для розуміння сутності інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами на основі системного і поглибленого аналізу наявних наукових і нормативних джерел. Його практична значимість зумовлена необхідністю визначення змісту відповідного інституційного механізму та характеристики нормативно-правових засад його реалізації.

Ці та інші аргументи ще раз підтверджують актуальність, теоретичну та практичну значимість обраної О.О. Думою теми дисертаційної роботи, яка спрямована на пошук та науково-теоретичне обґрунтування прогресивних регулятивних механізмів, які сприятимуть підвищенню ефективності державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, а також визначення найбільш перспективних напрямів удосконалення діяльності спеціалізованих суб'єктів, які забезпечують реалізацію державної політики в зазначеній сфері.

Про актуальність обраної теми дисертаційного дослідження О.О. Думи свідчить також його **зв'язок з науковими програмами, планами, темами, грантами**. Наукове дослідження спрямоване на розробку науково-теоретичних засад реалізації основних положень Стратегії повернення активів на 2023–2025 рр., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01 серпня 2023 р. № 670-р, Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» від 03 березня 2022 р. № 2116-IX. Тема дисертації обрана з урахуванням вимог Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 р., затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2011 р. № 942, Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні, схваленого Постановою Верховної Ради України від 04 червня 2015 р. № 509-VII.

Таким чином, викладене вище свідчить, що обрана авторкою тема для дослідження і поставлена мета присвячені дійсно актуальній проблемі, вирішення якої допоможе обґрунтувати новітні теоретико-правові та інституційні аспекти функціонування механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами з урахуванням загальноновизнаних міжнародних стандартів та сучасно-політичної ситуації в нашій країні.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки. Вивчення дисертації та наукових публікацій О.О. Думи засвідчують логічність структури дослідження, що надало можливість дисертантці визначити мету, об'єкт, предмет і завдання роботи та всебічно й повно проаналізувати задекларовану тему. Зокрема, основна мета, яку ставила перед собою авторка, полягає у поглибленні знань, підходів для розуміння сутності інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами на основі комплексного аналізу наявних наукових і нормативних джерел.

Визначена мета дослідження деталізована у завданнях, які, своєю чергою, дозволили окреслити об'єкт та предмет дослідження. Зокрема, об'єктом дослідження визначено суспільні правовідносини, пов'язані із реалізацією інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, а предметом – інституційний механізм забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. Таке формулювання об'єкта та предмета дисертації не викликає зауважень і засвідчує фаховий підхід здобувачки до окреслення меж дослідницької проблематики.

Таким чином, є підстави стверджувати, що постановка завдань, визначення мети, об'єкта та предмета дослідження є чіткими, зрозумілими й такими, що цілком відповідають загальним вимогам і дозволяють логічно розкрити сутність актуальних проблем, вирішення яких покладено в основу дисертації. Завдання наукового пошуку виконано, мети роботи досягнуто.

У роботі використано сукупність загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання, які дали змогу висвітлити й вирішити низку теоретичних та практичних питань теми дослідження.

Дисертанткою проаналізовано значну кількість джерел (197 найменувань). При цьому слід відмітити, що в списку використаних джерел наведені наукові праці теоретичного змісту, дослідження практиків. Це свідчить про те, що в дисертації приділена увага як теоретичним, так і практичним аспектам досліджуваної теми. Авторка дисертації уважно поставилася до аналізу джерел теоретичного характеру – в дисертації представлено аналіз значної кількості таких джерел. Полемізуючи з науковцями-юристами на сторінках дисертації, авторка обґрунтовує власні висновки, рекомендації, узагальнення. І тут дуже добре прослідковується вдалість вибору нею методів і прийомів наукового дослідження.

Грунтовний аналіз робіт інших науковців і правильно обрана методика наукового дослідження дали можливість авторці вирішити наукову задачу, сформулювати пропозиції та рекомендації з удосконалення інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Викладене дає підстави стверджувати, що дисертація О.О. Думи виконана на високому науковому рівні.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачкою досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація О.О. Думи є одним із перших у національній юриспруденції комплексних наукових досліджень, присвячених характеристиці інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. У дисертації з належним обґрунтуванням наведені наукові положення, висновки та рекомендації, що є дійсно концептуальними для теорії та практики адміністративного права.

У результаті проведеного дослідження обґрунтовано ряд концептуальних теоретичних та практичних положень, наукових висновків, узагальнень та

пропозицій, що відповідають змістовним ознакам наукової новизни. Зокрема, уперше обґрунтовано: авторський підхід до розуміння режиму здійснення повноважень з управління майном, що входять до кола повноважень АРМА; необхідність дотримання балансу між ефективністю та конституційністю заморожування активів у процесі публічного адміністрування необґрунтованими активами; необхідність систематизації законодавства України із здійснення адміністративних процедур повернення необґрунтовано здобутих активів.

Також було удосконалено науково-практичні положення щодо: здійснення повноважень АРМА з управління активами; збереження балансу між дотриманням вимог національної безпеки та процедурними гарантіями конфіденційності та захисту персональних даних, між інвазивністю заходів з розшуку активів та захистом на цьому етапі суб'єктивних прав приватних осіб.

Подальшого розвитку набули: визначення змісту застосування адміністративних інструментів зі здійснення державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами; наукові підходи до розширення повноважень АРМА; пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»; Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про прокуратуру», Закону України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інших законодавчих актів.

Такою, що має належне наукове-теоретичне обґрунтування, слід визнати пропозицію дисертантки щодо необхідності внесення змін до ст. 1 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» в частині визначення категорії «активи» як «готівкові та безготівкові кошти, майно, майнові та інші права, на які може бути накладено або накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковані за рішенням суду у

кримінальному провадженні чи стягнені за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими».

Також, варто підтримати наведені авторкою аргументи щодо доцільності перегляду законодавчого підходу до розуміння змісту «управління активами» як діяльності із володіння, користування та розпорядження активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави і вирішено питання про їх передачу Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, тобто забезпечення функціонування режиму публічного майна шляхом збереження активів, збереження та створення умов до зростання їх економічної вартості, передачі їх в управління або реалізації активів у випадках та порядку, передбачених цим Законом, а також реалізації активів, конфіскованих у кримінальному провадженні чи стягнених за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими.

Цікавою є пропозиція дисертантки щодо необхідності запровадження до чинного законодавства України категорії «заморожування активів» як елементу менеджменту необґрунтованими активами, що дозволяє запобігти «розсіюванню» активів до ухвалення рішення про їх арешт та подальше вилучення.

Такими, що мають вагоме практичне значення є пропозиції авторки щодо необхідності внесення змін до частини 8 статті 23 Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про прокуратуру» з метою регламентації порядку здійснення та визначення вартості активів з ознаками необґрунтованості, що допускається реалізовувати в межах компетенції прокурором; а також доповнення частини першої статті першої Закону України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначенням категорії «облікова вартість активу» як узагальненої собівартості вкладень, що були здійснені у процесі створення та експлуатації майна та реалізації майнових прав».

Ціла низка висновків дисертантки мають також вагоме теоретико-методологічне значення. Зокрема, мова йде про авторський погляд на мету інституційного механізму забезпечення державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами; систему функцій інституційного механізму забезпечення державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами; розмежування функцій між суб'єктами, які забезпечують реалізацію державної політики із вилучення, розшуку та управління активами (СБУ, САП, НАБУ, АРМА); напрямів застосування адміністративних інструментів зі здійснення державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами тощо.

Загалом у дисертації запропоновано та належним чином обґрунтовано значну кількість нових теоретичних підходів, висновків та узагальнень, а також доведено необхідність внесення змін та доповнень до чинного адміністративного законодавства, норми якого регулюють реалізацію державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. Проведена авторкою науково-дослідна робота є результатом її власних напрацювань, вдалою спробою оптимізації реалізації та застосування інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики в зазначеній сфері.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих результатів дослідження, сформульованих положень і висновків дисертаційної роботи О.О. Думи не викликають суттєвих зауважень. Висновки в дисертації сформовано відповідно до отриманих результатів, вони мають вагому аргументацію, свідченням чого є використана методологія дослідження, яка ґрунтується на сукупності загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання (порівняльно-правового методу, діалектичних методів наукового пізнання, методів аналізу та синтезу, логічних умовиводів, системно-структурного методу, методу прогнозування та ін). Робота виглядає органічною і своєчасною, адже є прикладом результативного

використання сучасної методології для найбільш успішного досягнення мети дисертаційного дослідження.

Розв'язання визначених у вступі завдань базується на результатах аналізу широкого кола джерел, які репрезентують вітчизняну і західну політичну науку. Зокрема, науково-теоретичне підґрунтя дисертації склали наукові праці фахівців, у тому числі зарубіжних, у галузі філософії, загальної теорії держави і права, адміністративного та цивільного права, економічної теорії, державного управління, фінансового і податкового права, менеджменту; узагальненням і систематизацією доктринальних напрацювань науки адміністративного права щодо формування цілісної концепції реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, міжнародно-правові акти, закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, інші підзаконні нормативно-правові акти з питань адміністративно-правового регулювання інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. Обґрунтування авторських висновків щодо встановлення напрямів забезпечення ефективності інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами здійснено із застосуванням практики законодавчого врегулювання цієї інституції у таких зарубіжних держав, як: Республіка Польща, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Сполучені Штати Америки, Федеративна Республіка Німеччина, Французька Республіка та ін.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані, акумульовані Державною службою статистики України, АРМА за період 2017–2023 рр. щодо здійснення державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, відомості Єдиного державного реєстру судових рішень України та офіційних електронних ресурсів центральних та місцевих органів виконавчої влади, а також правоохоронних органів.

Отже, є всі підстави стверджувати, що результати дисертаційного дослідження О.О. Думи, які винесено на захист, виконано на високому методологічному рівні. Вони достатньо аргументовані, обґрунтовані, логічні та переконливі.

5. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації мають як теоретичний, так і прикладний зміст, що підтверджується актами про впровадження результатів дисертаційного дослідження (подані у додатках до дисертації), які можуть бути використані в: правотворчості (для удосконалення чинного законодавства в частині уточнення чинних та перспективних законодавчих актів, що сприятиме вдосконаленню інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами); правозастосовчій діяльності (для підвищення ефективності практичного застосування норм щодо запобігання правопорушенням у сфері незаконного обігу капіталу); науково-дослідній сфері (для подальших наукових досліджень із відповідної проблематики, підготовки наукових статей, підручників та посібників з даної тематики); навчальному процесі (при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративно-процесуальне право», «Фінансове право», «Податкове право»).

6. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація О.О. Думи викладена українською мовою та має чітку структуру, що відповідає вимогам МОН України. Структура дисертації дозволила всебічно і повно проаналізувати питання, які визначені як мета і завдання дослідження. Авторка правильно визначила мету та завдання дослідження, обрала відповідну методiku його проведення. При цьому сформульовані завдання достатньо відображені у змісті роботи та висвітлені у висновках.

Дисертація містить анотацію, список публікацій, зміст, вступ, три розділи, які містять вісім підрозділів, висновки, список використаних джерел та додатки.

Анотація в стислій формі відображає основні тези дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувачки, у яких висвітлено основні результати дослідження.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, схарактеризовано ступінь наукової розробленості, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету дослідження, окреслено поставлені завдання наукового пошуку, сформульовано об'єкт і предмет дослідження, описано використані методи пізнання, емпіричну та нормативно-правову базу, аргументовано наукову новизну отриманих результатів, зазначено інформацію щодо апробації матеріалів дисертації та її структуру.

Кожен з розділів та підрозділів роботи містить результати, що становлять науковий інтерес. Так, у першому розділі «Загальнотеоретична характеристика інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами» аналізується зміст інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, надається характеристика нормативно-правовим засадам інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, а також обґрунтовується авторський погляд на систему функцій інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Другий розділ роботи «Функціонування інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами» присвячено суб'єктній характеристиці механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами», дослідженню адміністративних інструментів механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, а також аналізу змісту адміністративних процедур механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

У третьому розділі дисертації «Напрями підвищення ефективності інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами» проаналізовано зарубіжний досвід підвищення ефективності інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, а також організаційно-управлінські та нормативно-правові напрями підвищення ефективності інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Після кожного розділу й дисертації загалом сформульовано висновки, у яких вичерпно висвітлено зміст розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію та високий рівень достовірності. Зміст дисертації в цілому характеризується досить виваженим підходом до розроблення відповідних дефініцій, що дозволило авторці аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем, пов'язаних із функціонуванням інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Зазначене дає підстави стверджувати, що дисертація О.О. Думи відповідає встановленим вимогам і є завершеною науковою працею, результати якої виконують актуальне наукове завдання – обґрунтування нових теоретико-правових та практичних аспектів підвищення ефективності функціонування інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

7. Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані за результатами дисертаційної роботи, висвітлені в 7 публікаціях, з яких: 3 статті опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, та 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні, а також 3 тези доповідей на науково-практичних конференціях. Це дозволяє вважати, що наукові результати,

висновки та рекомендації дисертації належно пройшли апробацію, а дисертанткою в повній мірі було виконано відповідні вимоги, які висуваються МОН України.

8. Оформлення дисертаційної роботи О.О. Думи відповідає встановленим вимогам. Зміст анотації є ідентичним основним положенням дисертації. Дослідження має логічну структуру, збережено послідовність викладу матеріалу, не порушений зв'язок між структурними частинами, які розміщено у порядку градації, матеріали розділів супроводжуються ґрунтовними висновками. Дисертацію вигідно характеризує науковий стиль викладу державною мовою, який, у той же час, не перенавантажений занадто складними вербальними конструкціями.

Дисертація у цілому свідчить про вільну орієнтацію авторки в науці адміністративного права та добру обізнаність у науковій літературі й законодавстві, що відповідає високому рівню наукової кваліфікації. Висновки і пропозиції дисертантки ґрунтуються на достатній науковій платформі, що дає підстави визнати дослідження самостійним і завершеним. Більшість висновків дисертантки науково обґрунтовані й оригінальні, сприяють перегляду усталених догм.

9. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження О.О. Думи може бути рекомендовано для використання в освітньому процесі закладів вищої освіти юридичного профілю, у науково-дослідних розробках наукових установ, під час підготовки наукових публікацій та монографій, планування досліджень за цим напрямом.

10. Відсутність порушень академічної доброчесності. Проаналізувавши зміст дисертації, можна констатувати, що авторкою дисертації дотримано вимоги академічної доброчесності повною мірою. Дисертація містить посилання на використані в її тексті джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень та відомостей. Надано повну інформацію про результати наукової діяльності й використані методики досліджень. У дисертації не виявлено ознак

академічного плагіату, фабрикацій, фальсифікацій та інших порушень академічної доброчесності.

Констатуючи, дисертація є самостійним, завершеним, комплексним науковим дослідженням, в якому повною мірою розкрита його тема, досягнута мета, яка перед ним висувалась, та вирішені всі задачі, які ставила перед собою авторка. Відповідно, відгук про дисертацію позитивний. Дисертація відповідає вимогам, які висувуються до такого роду наукових праць – і щодо змісту, і щодо оформлення.

11. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувачки. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, необхідно звернути увагу на деякі дискусійні питання, які потребують, на нашу думку, додаткової аргументації або пояснень під час захисту:

1. У підрозділі 3.2. (с. 157-158) дисертантка наводить аргументи на користь необхідності запровадження до чинного законодавства України категорії «заморожування активів» як елементу менеджменту необґрунтованих активів, що дозволить запобігти «розсіюванню» активів до ухвалення рішення про їх арешт та подальше вилучення. Незважаючи на прогресивність такої пропозиції, за межами уваги дисертантки залишились питання розробки процедури такого «заморожування», яка б враховувала дотримання балансу між ефективністю та конституційністю заморожування активів у процесі публічного адміністрування необґрунтованими активами як одного з основних принципів державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

2. В рамках аналізу зарубіжного досвіду підвищення ефективності інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами (підрозділ 3.1., с. 137) авторка наводить аргументи на користь доцільності впровадження в національну правову систему такого принципу здійснення фінансового розслідування, як принцип «слідування за грошима». У цілому підтримуючи таку прогресивну пропозицію, все ж таки слід звернути увагу на її недостатню аргументованість, а також на відсутність конкретних пропозицій щодо її нормативно-правового закріплення.

3. Аналізуючи сутність і зміст адміністративних процедур інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, дисертантка лише фрагментарно згадала про такий його елемент, як економічна, фінансова розвідка. Зважаючи на вагомий правоохоронний потенціал зазначеного елемента, авторці варто було більш детально проаналізувати його місце та роль в механізмі забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, а також визначити найбільш проблемні аспекти його практичного застосування.

4. В рамках визначення перспективних напрямів підвищення ефективності здійснення державної політики у сфері вилучення, розшуку та управління активами, дисертантка обґрунтовує необхідність внесення змін і доповнень до цілої низки законодавчих актів, в тому числі до ст. 1 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» в частині уточнення змісту деяких правових категорій. Зокрема, вона наполягає на необхідності перегляду змісту терміну «активи», вказавши, що такі активи включають в себе не просто «кошти», а саме «*готівкові й безготівкові*» кошти. Оскільки в дисертаційній роботі авторка не акцентує увагу на передумовах і прогнозованих наслідках запропонованих нею термінологічних уточнень, під час прилюдного захисту роботи їй варто звернути увагу на висвітленні практичної цінності таких законодавчих нововведень.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що висловлені вище зауваження стосуються переважно спірних, дискусійних проблем. Вони не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність, є самостійним завершеним комплексним дослідженням актуальної теми і новим вирішенням конкретного наукового завдання. Зроблені дисертанткою висновки та узагальнення, сформульовані пропозиції та рекомендації сприяють удосконаленню інституційного механізму забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку

та управління активами, а наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та власний підхід до її розгляду дисертанткою.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

У дисертації Думи Олени Олексіївни отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання. Вона є самостійною кваліфікаційною науковою працею, яка виконана нею особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених нею досліджень, що мають важливе значення для розвитку науки адміністративного права.

Структура та зміст дисертації відповідають її назві, а основні її наукові положення, висновки та рекомендації, характеризуються новизною, достовірністю, достатньою повнотою їх викладення.

На підставі вказано вище можна зробити висновок, що дисертація Думи Олени Олексіївни на тему «Інституційний механізм забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її авторка – Дума Олена Олексіївна – заслуговує на підставі прилюдного захисту на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**Керівник Департаменту
організації забезпечення діяльності
Бюро економічної безпеки України,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України**

Олексій ДРОЗД